

KRYSTYNA ŚWIETLIK

CENY ŻYWNOŚCI
W PROCESIE
RYNKOWYCH PRZEMIAN
POLSKIEJ GOSPODARKI
(1994-2004)

STUDIA
I MONOGRAFIE

ISSN 0239 - 7102

141

WARSZAWA 2008

DR KRYSZYNA SWIETLIK

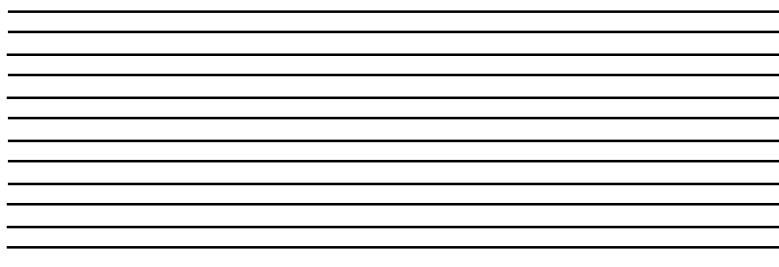
**CENY ŻYWNOŚCI
W PROCESIE
RYNKOWYCH PRZEMIAN
POLSKIEJ GOSPODARKI
(1994-2004)**

**STUDIA
I MONOGRAFIE**

ISSN 0239 - 7102

141

WARSZAWA 2008

Autorka publikacji jest pracownikiem naukowym
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowego Instytutu Badawczego

Recenzenci

prof. dr Teresa Pałaszewska-Reindl
prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

Korekta

Krzysztof Kossakowski
Krystyna Mirkowska

Redakcja techniczna

Leszek Ślipski

Nakład: 250 egz.
Druk: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984
tel.: (0 22) 50 54 444
faks: (0 22) 50 54 636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Rozdział I. Żywność w życiu człowieka. Żywieniowe, ekonomiczne i społeczne aspekty konsumpcji żywności	12
I.1. Miejsce potrzeb żywnościowych w strukturze potrzeb ludzkich	12
I.2. Funkcje żywności	16
I.3. Identyfikacja pojęcia „żywność”	20
I.4. Istota i klasyfikacje produktów żywnościowych	24
I.5. Źródła pozyskiwania żywności przez konsumentów	35
Rozdział II. Ceny żywności – ujęcie teoretyczne	46
II.1. Cena jako atrybut rynku	46
II.1.1. Podstawowe elementy rynków i wzajemne zależności między nimi	46
II.1.2. Istota i funkcje cen	55
II.1.3. Cena w teoretycznych modelach rynku i praktyce gospodarczej	64
II.2. Ceny żywności – specyfika, rodzaje i struktura	68
II.2.1. Cechy rynku produktów żywnościowych	68
II.2.2. Związki między ceną, popytem i podażą na rynku żywnościowym	78
II.2.3. Struktura i rodzaje cen detalicznych żywności	91
Rozdział III. Determinanty cen żywności w świetle procesów rozwojowych polskiej gospodarki	99
III.1. Zakres czasowy badań	99
III.2. Podstawowe cechy systemu cen w gospodarce nakazowo-rozdzielczej	102
III.3. Szok cenowy i dylematy okresu przejściowego	105
III.4. Główne etapy przemian gospodarczych w latach 1994-2004	111
III.5. Makroekonomiczne otoczenie i stan rynku żywnościowego w latach 1994-2004	113
III.5.1. Wybrane elementy transformacji demograficznej	114
III.5.2. Produkt krajowy brutto	116
III.5.3. Dochody ludności	118
III.5.4. Sfera ubóstwa	121
III.5.5. Rozmiary bezrobocia	122
III.5.6. Produkcja i podaż produktów rolnictwa	123
III.5.7. Produkcja przemysłu spożywczego	125
III.5.8. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi	127
III.5.9. Kursy walut	129
III.5.10. Stopy procentowe	130
III.5.11. Dotacje i podatki	131
III.5.12. Inflacja	133
III.6. Implikacje makroekonomiczne dla cen żywności	134
Rozdział IV. Ceny żywności na tle agregatowych indeksów cen w gospodarce w latach 1994-2004	139
IV.1. Zmienność nominalnych cen żywności w latach 1994-2004	139
IV.2. Dynamika cen żywności a procesy inflacyjne w gospodarce	152
IV.3. Związki cen żywności z cenami towarów nieżywnościowych i usług	168

Rozdział V. Zmiany struktury agregatowego indeksu cen żywności w latach 1994-2004	175
V.1. Zróżnicowanie dynamiki cen podstawowych grup żywności	175
V.2. Zróżnicowanie dynamiki cen elementarnych agregatów żywności w latach 1994-2004	180
V.2.1. Zmiany cen mięsa i przetworów mięsnych	181
V.2.2. Zmiany cen produktów zbożowych	189
V.2.3. Zmiany cen owoców, warzyw i ziemniaków	194
V.2.3.1. Zmiany cen owoców	195
V.2.3.2. Zmiany cen warzyw	201
V.2.3.3. Zmiany cen ziemniaków	204
V.2.4. Zmiany cen mleka i jego przetworów	208
V.2.5. Zmiany cen cukru i wyrobów cukierniczych	212
V.2.6. Zmiany cen tłuszczów jadalnych	219
V.2.7. Zmiany cen ryb i przetworów rybnych	227
V.2.8. Zmiany cen jaj	231
V.3. Nowy kształt międzygrupowych i wewnątrzgrupowych relacji cen	235
Rozdział VI. Ceny i ich relacje w obszarze towarów-reprezentantów w latach 1994-2004	242
VI.1. Zmienność i zróżnicowanie jednostkowych cen towarów spożywczych	242
VI.2. Relacje cen jednostkowych żywności według kryterium użyteczności	245
VI.2.1. Międzygrupowe relacje cen towarów substytucyjnych	246
VI.2.2. Relacje cen żywności w układzie wewnątrzgrupowym	251
VI.3. Relacje cen detalicznych wybranych artykułów żywnościowych do dochodów z pracy najemnej i świadczeń społecznych	262
VI.4. Ceny żywności a koszty utrzymania rodzin	264
VI.5. Relacje cen artykułów żywnościowych do cen surowców rolniczych	271
Zakończenie	283
Literatura	290
Aneksy	310